

חידות לפרשת בלק

הרב זאב וייטמן

ד. ציפור בפרשה והיא אב,
לא פחות מאשר למלך מואב.
וגם קן בפרשה בסלע מוכן,
והוא לקיני מהווה משכן.
והיכן שור מלחך בסדרה,
והיכן ראם (פעמיים) לתפארה?
וגם את הצרעה ואת עוקצה,
ברש"י, אם תעיין, ודאי תמצא.

ה. מי חצים ימחץ,
ומי בגלל חרב נלחץ?
והיכן כוכב לחץ בקשת נמשל,
והוא את מואב מחץ ונישל?

ו. בראשית היתה המחשבה,
בקריאת שמע להביא להרחבה.
להוסיף לשלוש הפרשיות
את כל פרשתנו זאת!
וזאת, בגלל פסוק אחד בלבד.
מהו הפסוק ומדוע בגללו נחוצה,
קריאתה של הסדרה כולה?
ומדוע זאת המחשבה,
בסופו של דבר לא נתגשמה?
לכל זאת, תמצא תשובה,
בש"ס בדף י"ב: במסכת הראשונה.
(וראה גם בהערות התורה תמימה)

ז. מי זוכה בברכה
ש"כלביא יקום וכארי יתנשא"?
ומי "כלביא מי יקימנו",
וכארי - "כרע שכב"?
והיכן כבר פגשנו בתורה בברכה,
שהארי והלביא במצב רביצה?

א. שלוש חרבות בסדרה:
הראשונה - שלופה לאזהרה.
השניה - משאלה לצורך נקמה.
ובשלישית (בשם אחר מכונה) -
בקובה - דקירה כפולה,
הביאה לישועה והצלה.

ח. חרב נוספת בעוד שבועיים בפרשה,
ובה נהרג בעל החרב השניה,
המוזהר בחרב הראשונה,
שבעצתו גרם לדקירה הכפולה,
בחרב השלישית - הגדולה.

ב. פסוקי תפילה בפרשה:
א- פסוק מפסוקי הסדרה
הינו הראשון שבבית-כנסת בכל בוקר נקרא.
שנים רבות מאוד בקול רינה
פתח גם את שדורי הרדיו בהשכמה.
ב- פסוק נוסף מתוך הסדרה,
אף הוא משולב בסידור התפילה.
אך אותו נקרא רק פעמיים בשנה,
בתפילת מוסף בראש השנה.
ג- 6 חלקי פסוקים במוצאי שבת נקרא,
בפיוט עבדי יעקב - אל תירא!

ג. האתון - מה עלה בגורלה,
לאחר שלאדונה היתה להצלה?
הידעת שעל כך בחייה שילמה?
ברש"י תמצא את הנימוק והסיבה,
וזו מאד מעניינת ומפתיעה.

החידות נכתבו ע"י הרב וייטמן בהיותו רב קיבוץ כפר עציון, בשנת התשד"מ.
התשובות נכתבו ע"י צוות אתר ישיבה.

ט. לקיחת החוק לידיים בקנאה,
וללא משפט - עשיית נקמה -
זאת, בודאי לא שיטה מקובלה.
אלא שלעיתים זו הדרך הנכונה,
והיא שמביאה לישועה ולשלווה.
מהם הכללים וההלכות
לשימוש בדרך הזאת?

ח. מי נפגע וכועס בשלוש רגלים,
כל פעם במקומות שונים יותר צרים.
ומי פוגע ומכעיס שלוש פעמים,
ואף זאת במקומות שונים ויותר מצומצמים.
הפוגעים - אנוסים ומגבוה מאולצים,
והנפגעים - לא רואים ומבינים, ומאד כועסים.

תשובות

א. המלאך עמד לפני בלעם וחרבו שלופה בידו, בלעם אומר לאתון 'לו יש חרב בידי כי עתה הרגתיך', פנחס קם מתוך העדה ו'יקח רומח בידו'. בפרשת מטות בסיפור מלחמת ישראל במדין נאמר 'ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב' (ל"א, ח), בלעם יעץ למדיינים להחטיא את ישראל בבנותיהם (רש"י כ"ה, א').

ב. א- 'מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל'.

ב- 'לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו' (מפסוקי ברכת מלכויות).

ג- 'דרך כוכב מיעקב', 'וירד מיעקב', 'טבו אהליך יעקב', 'כי לא נחש ביעקב', 'לא הביט און ביעקב', 'מי מנה עפר יעקב'.

ג. 'עתה מפני שדיברה (-האתון) והוכיחתך ולא יכולת לעמוד בתוכחתה כמו שכתוב "ויאמר לא" הרגתיה, שלא יאמרו זו היא שסלקה את בלעם בתוכחתה ולא יכול להשיב, שחס המקום על כבוד הבריות' (רש"י כ"ב, ל"ג ד"ה ואותה).

ד. 'בלק בן ציפור', 'וירא את הקיני וישא משלו ויאמר איתן מושבך ושים בסלע קינך', 'ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחוך השור את ירק השדה', 'א-ל מוציאם ממצרים כתועפות ראם לו', 'א-ל מוציאם ממצרים כתועפות ראם לו', הקב"ה אמר לבלעם שישראל אינם צריכים את ברכתו 'משל אומרים לצרעה לא מדובשך ולא מעוקצך' (רש"י כ"ב, י"ב).

ה. 'יאכל גויים צריו ועצמותיהם יגרם וחציו ימחץ', 'ותרא האתון את מלאך ה' ותלחץ אל הקיר ותלחץ רגל בלעם אל הקיר', 'דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל ומחץ פאתי מואב וקרקר כל בני שת'.

ו. 'אמר רבי אבהו בן זוטרתא אמר רבי יהודה בר זבידא: בקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע, ומפני מה לא קבעוה - משום טורח צבור (-כי זו פרשה ארוכה). מאי טעמא? (-מדוע רצו לקובעה?)... אמר רבי יוסי בר אבין משום דכתיב בה האי קרא (- משום שכתוב בה פסוק זה) "כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו", ולימא האי פסוקא ותו לא (-ומדוע לא אומרים פסוק זה בלבד?) גמירי: כל פרשה דפסקה משה רבינו - פסקינן, דלא פסקה משה רבינו - לא פסקינן (-למדנו, כל פרשה שמשה הפסיקה גם אנו יכולים לפסוק, וכל פרשה שמשה לא הפסיקה גם אנו לא פוסקים בה). (גמרא ברכות י"ב:).

רש"י שם מבאר את הטעם לקרוא דווקא פסוק זה 'דדמי (-דומה) ל"בשכבך ובקומך", שהקדוש ברוך הוא שומרנו בשכבנו ובקומנו לשכב שלום ושקטים כארי וכלביא'.

ה'תורה תמימה' מביא ממדרש שרצו לקבוע את אמירת פרשת בלעם בגלל פסוק אחר 'הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא', ועיין שם.

ז. בלעם מברך את ישראל בברכות אלו. בברכת יעקב לשבטים, יעקב מברך את יהודה 'גור אריה יהודה מטרף בני עלית כרע רבץ כאריה וכלביא מי יקימנו' (בראשית מ"ט, ט).

ח. האתון ראתה את המלאך ונטתה מהדרך. לאחר שבלעם מכה אותה האתון אומרת 'מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלוש רגלים'.

ט. בעבירה זו מותר לפגוע גם ללא דין 'הבועל ארמית קנאין פוגעין בו' (רש"י כ"ה, ז).